

Saša Verbič

Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine

Beograd, Srbija

verbic.sasa@gmail.com

Hronologija Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine (2010 – 2015)

Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine je predstavničko telo slovenačke zajednice koja živi na teritoriji Republike Srbije i preko koga njeni pripadnici ostvaruju svoja manjinska prava.

Slovinci su na ovim prostorima prisutni više od jednog veka, a od toga 70 godina u zajedničkoj državi – najpre Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, zatim u Kraljevini Jugoslaviji, i na kraju u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji. U zajedničkoj državi Slovenci su imali status konstitutivnog naroda, a nakon njenog raspada, Slovenci u Republici Srbiji imaju status nacionalne manjine.

Slovenačka populacija u Srbiji je dispergovana po celoj teritoriji i nema opština ili gradova u kojima bi činila neku većinu. Po poslednjem popisu stanovništva, ona broji 4.033 odrasle osobe. Procene govore da je Slovenaca i njihovih potomaka u Srbiji oko 10.000. Većina potomaka je iz mešovitih brakova.

Slovinci i njihovi potomci u Srbiji organizovani su u udruženja građana – njih 15 na celoj teritoriji Srbije, u kojima se bave očuvanjem slovenačkog jezika i običaja, kao osnovnih elemenata nacionalnog identiteta.

Krovnu organizaciju za celu slovenačku populaciju predstavlja Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine, koji se po Zakonu o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, bavi kulturnom samoupravom. Članove Nacionalnog saveta biraju pripadnici slovenačke zajednice na teritoriji Republike Srbije na izborima koje organizuje Republička izborna komisija.

Slovenačka zajednica u Srbiji dobila je svoj prvi nacionalni savet nakon izbora za nacionalne savete, koji su održani 2010. godine. Prvi izbori za slovenačku zajednicu nisu bili neposredni, već su se odvijali preko elektora – jedan elektor na sto birača.

Konstitutivna sednica prvog saziva Nacionalnog saveta održana je 26. juna 2010. godine u Beogradu, u Višegradskoj 23. Na ovoj sednici izvršena je verifikacija mandata članova Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine, a za prvog predsednika izabran je Vladimir Uršič, advokat iz Beograda.

Na drugoj sednici, održanoj 10. jula 2010. godine, usvojen je prvi statut i formirani su odbori: za kulturu (Anica Sabo, predsednik, Maja Đukanović, potpredsednik, Aleksandar Gruden, Dejan Simić i Ivica Gruden, članovi), za obrazovanje (Maja Đukanović, predsednik, Jovan Šetrajčić, potpredsednik, Anica Sabo, Slobodan Kodela i Vera Novković, članovi), za obaveštavanje (Zoran Jovičić, predsednik, Anica Sabo, potpredsednik, Milena Spremo, Ivan Doberšek i Zoran Mandelc, članovi), za službenu upotrebu jezika i pisma (Zdravko Starc, predsednik, Maja Đukanović, potpredsednik, Zoran Jovičić, Miroslav Piljušić i Štefanija Stojanović, članovi), kao i Izvršni odbor (Željko Kljun, predsednik, Zoran Ulič, potpredsednik i Ivan Zavrtnik, član). Za potpredsednika Nacionalnog saveta izabran je Rajko Marić, advokat iz Novog Sada, a za sekretara – Vida Popović, ekonomista iz Beograda.

Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine zvanično je registrovan 27. jula 2010. godine. Nacionalni savet je u to vreme vrlo intenzivno radio i u kratkom periodu održao više sednica, na kojima je usvojio važna dokumenta za rad.

Na šestoj sednici Nacionalnog saveta, održanoj 26. februara 2011. godine, usvojena je „Strategija nacionalnog saveta za unapređenje položaja slovenačke nacionalne manjine u oblasti kulture, obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma“. Utvrđen je izgled nacionalnih simbola, znamenja i praznika slovenačke nacionalne manjine. Za dan osnivanja Nacionalnog saveta izabran je 6. jun. Ostali praznici Nacionalnog saveta su sledeći: 8. februar – Slovenački kulturni dan (Prešernov dan), 31. oktobar – Dan reformacije, i 11. novembar – Martinovo.

Na devetoj sednici Nacionalnog saveta, održanoj 14. maja 2011. godine, doneta je odluka o izgledu simbola Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine. To je lipov list, koji u sredini ima Triglav u beloj boji, ispod njega je simbol reke Save, koja povezuje Srbiju i Sloveniju, a u gornjem levom uglu su tri žute šestokrake zvezde, koje simbolizuju istoriju Slovenije. Ovakav izgled simbola predložio je Ivan Zavrtnik, predsednik Društva Kredarica i član Izvršnog odbora Nacionalnog saveta. U međuvremenu, došlo je do smene u predsedništvu Nacionalnog saveta, pa je od devete sednice za predsednika izabran dipl. ekonomista Željko Kljun, dotadašnji predsednik Izvršnog odbora.

Od septembra 2011. godine sedište Nacionalnog saveta je na no-voj adresi – Terazije 3, u Beogradu, gde se nalazi i danas.

Na 11. sednici, održanoj 4. decembra 2011. godine, članovi Nacionalnog saveta usvojili su dokumentaciju za raspisivanje prvog „Konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata i programa iz oblasti kulture, obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma slovenačke nacionalne manjine“. Ujedno, određen je termin objave konkursa (12. 12. 2011) i imenovana je Konkursna komisija. Na ovaj konkurs pristiglo je osam ispravnih prijava: četiri projekta iz oblasti kulture, dva projekta iz oblasti obrazovanja i dva projekta iz oblasti informisanja. Konkursna komisija je predložila da se šest od osam prijavljenih projekata finansira sredstvima Nacionalnog saveta. Fond za Konkurs 2012. godine iznosio je 1.000.000 dinara. Finansirani su sledeći projekti: „Strune milo se glasite“ (kultura, prof. mr Anica Sabo), „Zvok besed“ (kultura, prof. dr Maja Đukanović), „Fuzija slovenačkih i srpskih umetnika kroz slovenačku muziku“ (kultura, Društvo Slovenaca „Kredarica“, Novi Sad), „Naša slovenska beseda“ (obrazovanje, Društvo Slovenaca „Planika“, Zrenjanin), „Dečije muzičko zabavište“ (obrazovanje, Društvo Slovenaca „Triglav“, Subotica), „Bilten“ (informisanje, Slovenska kulturna skupnost „France Prešeren“, Niš).

Sledeće godine sredstva opredeljena za Konkurs Nacionalnog saveta za 2013. godinu povećana su na 1.500.000 dinara. Na konkurs je pristiglo četrnaest prijava, od kojih je konkursna komisija odabrala osam projekata i predložila njihovo finansiranje u iznosu od 1.152.632 dinara, što je Nacionalni savet i usvojio na svojoj sednici održanoj 3. decembra 2012. godine. Prihvaćeni projekti za 2013. godinu bili su sledeći: „V Kurentovi deželi“ (obrazovanje, Rut Zlobec, Novi Sad), „Smrkolini“ (obrazovanje, Društvo Slovenaca „Triglav“, Subotica), „Softverski program za evidenciju ličnih podataka članova Društva Sava“ (informisanje, Društvo Sava, Beograd), „Slovenačke narodne pesme – audio CD izdanje“ (kultura, Mileta Grujić, Zrenjanin), „Slikamo Sloveniju“ (obrazovanje, Marija Vauda-Pilipović, Beograd), „Petoletnik Emonec“ (informisanje, Društvo Slovenaca „Emona“, Ruma), „Stradanje Slovenaca u Nišu tokom II Svetskog rata (1941–1944) – studija“ (kultura, Slovenačka kulturna skupnost „France Prešeren“, Niš), „Znameniti Slovenci u Južnom Banatu – monografija“ (kultura, Udruženje Slovenaca Južnog Banata „Logarska dolina“, Pančevo).

Nakon četiri godine od formiranja prvog Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine, godina 2014. donela je izbore za novi saziv. Ovoga puta izbori su održani neposredno, jer je broj pripadnika slovenačke zajednice u Srbiji, koji su se upisali u posebni birački

spisak, porastao na preko 40% od broja popisanih građana slovenačke nacionalnosti (prema popisu iz 2011. godine).

Međutim, zbog održavanja izbora u Republici Srbiji za Skupštinu Srbije, pomenuti izbori za Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine održani su tek krajem 2014. godine, pa tadašnji Privremeni organ upravljanja Nacionalnog saveta nije raspisivao „Konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata i programa iz oblasti kulture, obrazovanja, informisanja i službene upotrebe jezika i pisma“. Sredstva za ovu namenu ostala su u budžetu Nacionalnog saveta za sledeću 2015. godinu, što se pokazalo kao vidovit potez, jer su sredstva namenjena finansiranju rada Nacionalnog saveta od strane Republike Srbije u 2015. godini smanjena za 20 procenata.

Na izborima za Nacionalne savete nacionalnih manjina u Republici Srbiji, održanim 26. oktobra 2014. godine, glasalo se za jednu od dve ponuđene liste: „Slovenci zajedno – Slovenci skupaj“, koju je predvodio Saša Verbič, i „Svi zajedno Zoran Jovičić“. Izabrano je petnaest članova novog saziva Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine od kandidata sa obe liste.

Na konstitutivnoj sednici novog saziva Nacionalnog saveta, održanoj 23. novembra 2014. godine u Beogradu, na adresi Terazije 3, verifikovani su mandati članova novog saziva Nacionalnog saveta. Nakon konstitutivne usledila je prva redovna sednica, na kojoj su izabrani predsednik Nacionalnog saveta Saša Verbič i potpredsednik Anica Sabo.

Na drugoj sednici Nacionalnog saveta, održanoj 27. decembra 2014. godine, izabrani su članovi sledećih odbora: Izvršnog odbora (Imre Šoti, predsednik, Saša Radić, potpredsednik i Vida Popović, član), Odbora za kulturu (Drago Zupanc, predsednik, Ana Kocjan, potpredsednik, Silva Martinec, Marija Vauda i Ivica Gruden, članovi), Odbora za obrazovanje (Maja Đukanović, predsednik, Elza Ajduković, potpredsednik, Zoran Jovičić, Milena Spremo i Miroslav Piljušić, članovi), Odbora za obaveštavanje i informisanje (Josip Veber, predsednik, Milena Spremo, potpredsednik, Ana Kocjan, Aleksandar Ermenc, Andrija Dimitrijević i Danijel Šunter, članovi), kao i Odbora za službenu upotrebu jezika i pisma (Zoran Jovičić, predsednik, Zoran Ulič, potpredsednik i Elza Ajduković, član). Na istoj sednici je Nacionalni savet dobio i novog sekretara, dr Barbaru Navalu.

U toku 2015. godine došlo je do izmene u sastavu Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine: Silvu Martinec zamenio je Zoran Mandelc, a Zorana Uliča – Vladimir Kravčuk.

Novi saziv Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine posvetio je svoju prvu godinu mandata konsolidovanju svog rada u novim (finansijski pogoršanim) uslovima. Suočen sa budžetom koji

je bio umanjen za 20% u odnosu na prethodni period, a sa potrebom da ostvari ciljeve postavljene u „Strategiji za unapređenje položaja slovenačke nacionalne manjine“, Nacionalni savet je preduzeo mere za smanjenje troškova i pronalaženje mogućih dodatnih izvora finansiranja. Ovaj zadatak je uspešno obavljen u 2015. godini. Smanjeni su troškovi za najam prostorija (70%), za knjigovodstvene usluge (25%) i za reviziju (10%), uz zadržavanje pogodnosti istih prostorija i lokacije.

Finansijskim planom za 2015. godinu opredeljeno je 600.000 dinara za „Konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata i programa iz oblasti kulture, obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma slovenačke nacionalne manjine“. Iako sa skromnijim sredstvima, ipak je ostvaren cilj da se nastavi sa finansiranjem projekata iz navedenih oblasti, koji su od značaja za očuvanje nacionalnog identiteta slovenačke zajednice u Srbiji.

Na konkurs za 2015. godinu pristiglo je 13 ispravnih prijava. Konkursna komisija je odobrila sledećih osam projekata za finansiranje: „Pravljica o repi“ (obrazovanje, Društvo Slovenaca „Triglav“, Subotica), „Radionica crtanja i slikanja 'Slika i znanje'“ (obrazovanje, Društvo Sava, Beograd), „Učešće slovenačkih muzičkih stvaralaca na Mokranjčevim danima u proteklih 50 godina“ (kultura, Slovenska kulturna skupnost timočke krajine „Mura“), „Baza podataka slovenačke kulturne baštine i znamenitih Slovenaca u Srbiji“ (kultura, Ana Kocjan, Beograd), „Tri akorda – Zlatan i Marija Vauda“ (kultura, Dragomir Zupanc i Marija Vauda, Beograd), „Znameniti Slovenci u Beogradu II“ (obrazovanje, Društvo Sava, Beograd), „Slovenci u Kostolcu i Braničevskom kraju“ (informisanje, „Duga Sky“, Požarevac) i „Dokumentarni film '15. godina mešovitog hora i 10 godina muške pevačke grupe Društva Kredarica'“ (kultura, Društvo Slovenaca „Kredarica“, Novi Sad).

Politika Nacionalnog saveta slovenačke nacionalne manjine proizilazi iz „Strategije za unapređenje položaja slovenačke nacionalne manjine“, u okviru kulturne samouprave slovenačke zajednice u Srbiji. Projekti koji su finansirani kroz dosadašnje konkurse Nacionalnog saveta u skladu su sa tom politikom potpore stvaralaštvu pripadnika slovenačke zajednice i doprinose očuvanju njihovog nacionalnog identiteta.

Nacionalni savet je pokrenuo projekat od izuzetnog značaja za svoju zajednicu – osnivanje časopisa za kulturu, nauku i obrazovanje *Slovenika*, koji ima naučni karakter i u kome se objavljuju radovi intelektualne elite slovenačke zajednice u Srbiji, kao i radovi srpskih i drugih stručnjaka iz oblasti koje pokriva časopis.